

Зарубін

Іван Кіндратович

(1835–1904)

185 років з дня народження
доктора медицини, професора,
декана медичного факультету,
першого завідувача кафедри
госпітальної хірургії
медичного факультету
Імператорського Харківського
університету

Іван Кіндратович Зарубін народився у квітні 1835 р. в селі Биконово Курської губернії в родині землеробів

Виняткові здібності дали можливість селянину отримати гідну освіту: Іван Зарубін закінчив Курську чоловічу гімназію зі срібною медаллю

До гімназії приймалася лише незначна кількість селянських дітей

У 1853 р. І.К. Зарубін вступає до Імператорського Харківського університету на медичний факультет без іспитів

У 1858 р. майбутній вчений закінчив курс навчання зі званням «лекаря с отличием», як один із найкращих студентів залишився при університеті – готуватися до захисту докторської дисертації

Одночасно Іван Зарубін працював помічником ординатора хірургічної клініки університету

Клініку очолював професор Петро Андрійович Наранович (1853-1858 рр.), який читав курс клінічної та оперативної хірургії

У 1860 р. І.К. Зарубіна затверджено ординатором

Праскені Наранович

У 1861 р. Іван Кіндратович захищає дисертацію на тему «Об органическом восстановлении нижней губы» і одержує ступінь доктора медицини

Становлення і розвиток хірургічної школи Харкова тісно пов'язане із заснуванням Харківського медичного товариства у 1861 р. за ініціативою відомого харківського хірурга професора Вільгельма Федоровича Грубе – вчителя і наставника І.К. Зарубіна. Його внесок в історію харківської хірургії – неоціненний!

Зараз Інститут мікробіології та імунології

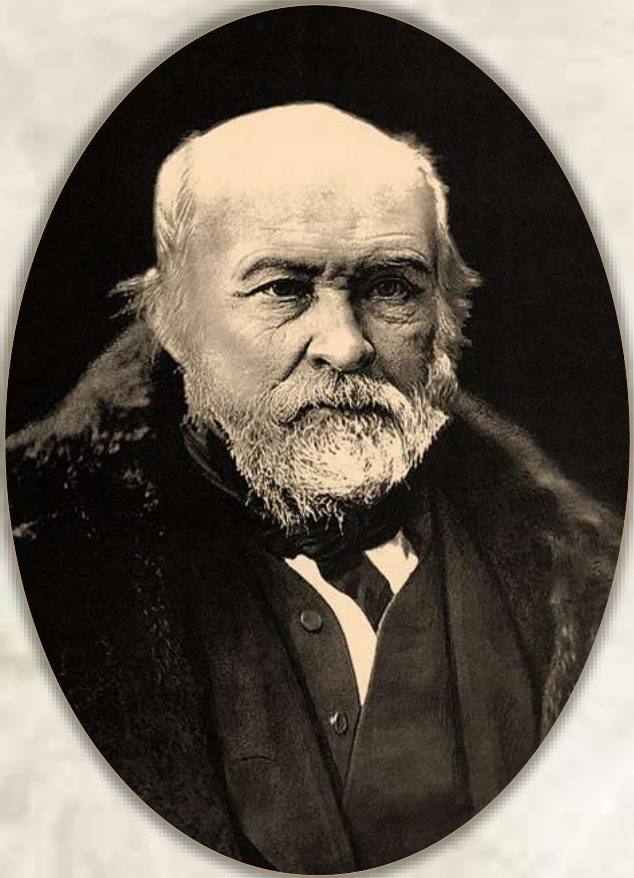
ім. І.І. Мечникова АМН України (вул. Пушкінська, 14)

В.Ф. Грубе

Перша установа, створена Харківським медичним товариством – безкоштовна лікарня. Ініціатором створення «лечебницы для проходящих бедных больных» виступив один з фундаторів товариства, ординатор університетської хірургічної клініки – Іван Кіндратович Зарубін

Велику роль у житті І.К. Зарубіна відіграло наукове відрядження за кордон (1862-1863 рр.), де він працював під керівництвом видатного хірурга Миколи Івановича Пирогова, відвідуючи кращі клініки Німеччини, Франції та Англії

Після повернення до Харкова у 1863 р. молодий вчений обирається екстраординарним, а потім ординарним професором кафедри теоретичної хірургії Імператорського Харківського університету, яку очолює до 1882 р. (сьогодні кафедра загальної хірургії № 2 ХНМУ)

Перша хірургічна університетська клініка медичного факультету (1814 р.)

Університетський флігель, в якому розташовувалася клініка

(нині вул. Університетська, 16)

A handwritten signature in dark ink, appearing to read 'І.К. Зарубін' with a decorative flourish at the end.

Іван Кіндратович одночасно читав лекції з офтальмології, десмургії, венеричних хвороб, сечостатевих захворювань, курс хвороб живота. Першим в Україні почав читати курс урології

Лекції професора «отмечались удивительной ясностью и строгой научностью, излагались при этом простым языком» і в той же час ґрунтовно ознайомлювали із загальною патологією та патологічною анатомією

Теоретична підготовка давала можливість студентам використовувати знання на лекціях з клінічної хірургії, які читав директор хірургічної клініки проф. В.Ф. Грубе – єдиний професор хірургії на медичному факультеті, який проводив теоретичне і практичне навчання студентів

У 1870 р. І.К. Зарубіна затверджено деканом медичного факультету Імператорського Харківського університету. На цій посаді професор перебував до 1888 р., працюючи також заступником ректора (1878-1881 рр.)

Під час російсько-турецької війни (1877-1878 рр.) з метою покращення хірургічної допомоги пораненим, І.К. Зарубін організовує і стає головним лікарем барачного госпіталя на 220 ліжок, де до того ж «проводил визитацию со студентами V курса по 6 часов в неделю»

Олександрівську лікарню побудовано у 1869 р.

Виконуючи обов'язки декана, Іван Кіндратович докладав багато зусиль до заснування госпітальних клінік при університеті. У 1878 р. професор отримав згоду Харківського громадського управління на відкриття терапевтичної та хірургічної клініки в Олександрівській лікарні

У травні 1878 р. Харківська Дума затвердила Статут й «Положення про госпітальні клініки Харківського університету в Олександрівській міській лікарні»:

«В Харьковской городской больнице учреждаются для студентов 5-го курса госпитальные клиники, терапевтическая и хирургическая, с теми отделениями, которые, по мнению медицинского факультета, окажутся нужными. Для этой цели предназначаются в отделениях больницы палаты ... примерно с шестьюдесятью кроватями...»

Олександрівська лікарня,
кін. ХІХ – початок ХХ ст.

Зараз Клініка репродуктивної медицини
ім. академіка В.І. Грищенка «Імплант»
(вул. Благовещенська, 25)

З 1879 р. госпітальна хірургічна клініка отримала
постійне місце на території Олександрівській лікарні

У 1882 р. І.К. Зарубін остаточно перейшов з кафедри теоретичної хірургії на кафедру госпітальної хірургічної клініки, яку очолював до 1894 р.

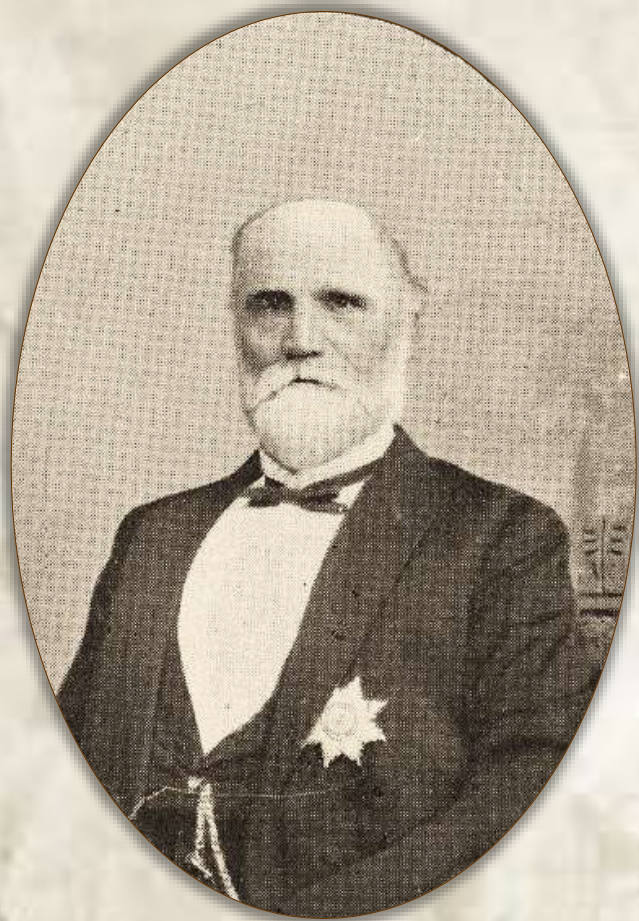
У 1889 р. у зв'язку з 30-річчям служби вченого затверджено в званні заслуженого професора та призначено директором госпітальної хірургічної клініки довічно. У 1894 р. він вийшов у відставку

Видашний хірург, чудовий лектор, талановитий педагог,
І.К. Зарубін проводив велику громадську роботу

Особливу увагу Іван Кіндратович присвячував роботі
товариства Червоного Хреста, у створенні якого
він брав безпосередню участь

Вчений багато років очолював опікунську раду Маріїнської
жіночої гімназії, був членом опікунської ради
Олександрівської лікарні, членом Харківського медичного
товариства, а з 1886 р. — його почесним членом.

Іван Кіндратович працював першим бібліотекарем
бібліотеки товариства

Багато років І.К. Зарубін обирався гласним Харківської міської думи. У 1900 р. Івана Кіндратовича обрали кандидатом у міські голови Харкова, але професор відмовився від цієї посади

У Харкові на вулиці Конторській, 3 зберігся одноповерховий особняк, що належав професору І.К. Зарубіну та його родині

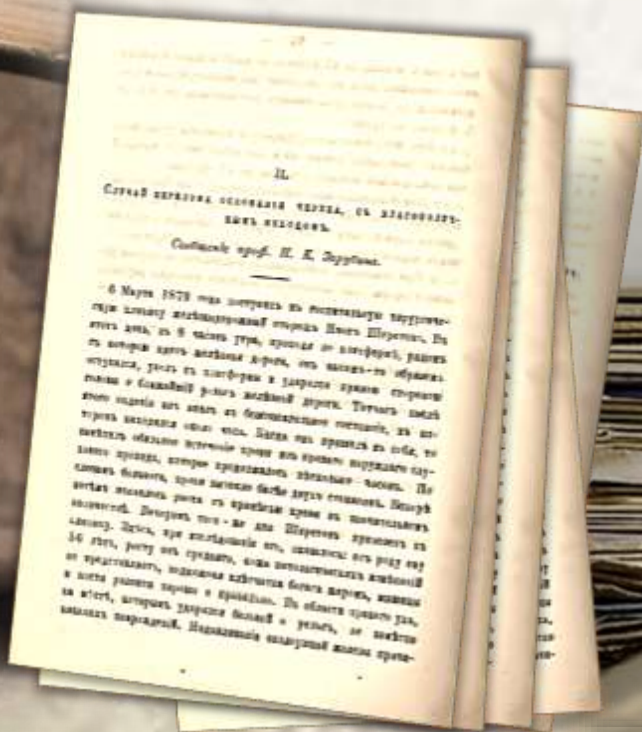
Особняк збудовано
у 1877 р.

Іван Кіндратович Зарубін помер у березні 1904 р. на 69 році життя від гострої недостатності мозкового кровообігу. Труну з тілом до університетської церкви й далі до цвинтаря проводжав наповн «харьковцев». Міський прапор несли на знак особливих заслуг вченого перед містом

Професор І.К. Зарубін похований в Харкові на Іоано-Усікновенському кладовищі разом із дружиною

Під редакцією професора І.К. Зарубіна надруковано посібники для студентів з курсу загальної хірургії – «Общая и клиническая патология» та «Специальная хирургическая патология» (1874 р.), які у вигляді літографічних лекцій вийшли у чотирьох виданнях.

Вченому належать понад 20 наукових праць з питань хірургічного лікування сифілісу, відновлення м'якого піднебіння, переломи основи черепа тощо

Зарубин И. К. Казуистика гнойного воспаления околопочечной жировой капсулы, как последствия каменной болезни (*Paranephritis calculosa*) / И. К. Зарубин, профессор Императорского Харьковского университета. — Харьков : Университетская Типография, 1885. — 22 с.

Зарубин И. К. Случай перелома основания черепа, с благополучным исходом / Иван Кондратьевич Зарубин // Протоколы заседаний медицинской секции Общества опытных наук при Императорском Харьковском университете 1879 года, второе полугодие. — Харьков, 1881. — Прил. — С. 92—100.

Сипливий В. О. Иван Кіндратович Зарубін. До 170-річчя з дня народження / В. О. Сипливий, А. Т. Гузь // Харківська хірургічна школа. — 2005. — № 3. — С. 110-111.

Підготувала Л.В. Скрипченко
НБ ХНМУ, 2020